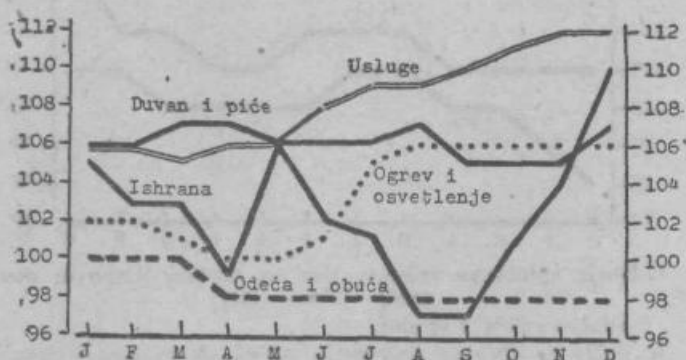

ŽIVLJENJSKI STROŠKI IN CENE NA DROBNO

V LANSKEM IN ZACETKU LETOŠNJEGA LETA

Indeksi skupin življenjskih stroškov v letu 1957 (Osnova: povprečje 1956 = 100)

Skupni življenjski stroški so bili v l. 1957 za dva odstotka višji kakor predlanskim. Osem mesecev so bili višji kakor l. 1956, dva meseca enaki, dva meseca pa nižji.

Hrana je bila za dva odstotka dražja, alkoholne pijače za šest odstotkov, kurivo in razsvetljava za tri odstotke, najemnine za en odstotek, obrtne usluge pa za osem odstotkov. Stroški za oblačenje so bili nižji za en odstotek, stroški za polštvo in industrijsko blago za gospodinjstvo pa so ostali v povprečju neizpremenjeni. V letnem povprečju kažejo potemtakem življenjski stroški majhen porast, le stroški v zvezi z nakupom industrijskega blaga pa določeno znižanje.

December je bil najdražji in so bili življenjski stroški v tem mesecu za približno pet odstotkov nad stroški v decembru l. 1956.

Na skupne življenjske stroške so najbolj vplivale spremembe v stroških za prehrano, in to posebno zaradi nihanja cen kmetijskih proizvodov, posebno v decembru, ko so stroški za prehrano porasli za približno šest odstotkov.

Določen porast stroškov za prehrano je v decembru normalen sezonski pojav zaradi večjega poplisaovanja in nekaj večje kupne moči prebivalstva, vendar pa za tako visok skok ni opravičila.

Cene sladkorja in uvožene masti so ostale vse leto nespremenjene. Pri cenah kruha je prišlo v posameznih mestih do določenega porasta in se gibljejo za polbeli kruh od 43 do 50 din kg. Cene olja so se nekoliko znižale, v povprečju od približno 530 din v januarju 1957 na približno 525 din v januarju l. 1958. Od masčob je nihala cena domače spjnjske masti vse leto s stalno težnjo po porastu. V Beogradu, Sarajevu in Titogradu se giblje od 380 do 400 din, v Zagrebu od 350 do 380, v Skoplju okoli 360 in v Ljubljani 420.

Vse do pred koncem leta, dokler niso bili storjeni že znani ukrepi, smo imeli porast cen mesa. Goveje meso se je v l. 1957 podražilo za približno 15 odstotkov, spjnjsko za približno 35 odstotkov, ovčje za 5 odstotkov in kokošje za 27 odstotkov. V januarju je prišlo v nekaterih mestih do nadaljnega porasta cen in so se večinoma gibale takole:

	Goveje	Svinjsko	Ovčje
Beograd	250	420	240
Zagreb	200	420	230
Ljubljana	280	450	220
Sarajevo	260	440	360
Skoplje	220	380	220

Zelenjava je bila v l. 1957 večinoma cenejša kakor predlanskim razen fižola in stročjega fižola, kjer je prišlo zaradi slabe letine do približno 45 odstotnega porasta. V prvem polletju je bil krompir nekaj dražji kakor l. 1956, v drugem polletju pa se je začela njegova cena postopno zniževati, tako da je v januarju letos za 4 do 5 odstotkov nižja kakor l. 1956.

Tržišče je bilo vse leto dobro oskrbljeno s sezonskim sadjem, cene pa so bile v povprečju nekaj višje kakor l. 1956, razen melon, ki so bile znatno cenejše. Ob koncu leta (Nadaljevanje na 4. strani)

Delavski sveti pred novimi odločitvami

Vrsta zakonov, ki so bili sprejeti v decembru in ki rešujejo vprašanja razdelitve dohodka, delovnih razmerij, prispevka gospodarskih organizacij itd., še bolj znatno povečujejo pravice delovnih kolektivov in njihovih organov upravljanja glede sredstev in organizacije njihovega notranjega življenja ter gospodarjenja.

Take pravice pomenijo hkrati tudi povečanje odgovornosti kolektiva in delavskega sveta do družbe, odgovornosti, ki bo morala priti do izraza v vseh odločitvah: ko bo šlo za razdelitev dohodka na sklade in osebne dohodke, za izdelavo tarifnega pravilnika, za norme in premije, za izvajanje investicij, za stopanje v kooperacijo, za politiko cen v podjetju.

Zdaj sedaj v prvih mesecih je na dnevnem redu sprejem zelo važnih aktov samoupravnih organov. Splošna odločnost velike večine članov delavskih svetov, da sprejmejo te odločitve čim bolj pravilno, in njihov občutek odgovornosti, bosta lahko našla izraza v samih odločitvah le pod pogojem, da bodo popolnoma doumeli vse novosti v sistemu in vse zamisli, ki so izražene v novih zakonih. Tu gre za seznanitev s celo vrsto vprašanj in rešitev, kakršna so splošna načela nove razdelitve dohodkov, sedanjí položaj gospodarskih organizacij in komun ter njihovi medsebojni odnosi, osebni dohodki in minimalni osebni dohodek oziroma njihov oblikovanje v novih pogojih, razdelitev skupnega ustvarjenega dohodka na osebne dohodke in sklade, vloga in namen skladov skupne potrošnje, a tudi vseh drugih skladov, prispevki gospodarskih organizacij, anuitete, amortizacijski skladi in možnosti uporabljanja amortizacije, tarifni pravilniki, pomen in vloga tarifnih postavk v novih pogojih, pravilniki o normah in premijah, oblike, načini in smoter združevanja podjetij.

Vse to je seveda mogoče popolnoma obvladati samo v luči načel gospodarske politike in po drugi strani splošnega gospodarskega položaja v državi in njegovega razvoja ter tendenc, kar še bolj govori o potrebi širokega in živega dela v podjetjih pri proučevanju in pojasnjevanju. To bi dejansko bile sedaj najvažnejše priprave delovnih kolektivov za popolno izvajanje novih zakonov in eno izmed najvažnejših sedanjih del družbenih organizacij v podjetjih. To je potrebno poudariti prav zato, ker se je opazilo, da so se v nekaterih gospodarskih organizacijah doslej priprave razvijale večinoma v najožjem krogu gospodarskih vodij in uslužbencev v upravnem aparatu, čeprav ne bodo sklepov sprejemali oni, temveč organi delavskega upravljanja, in se celo v naglici pripravljajo tarifni pravilniki brez ustreznih računov, a za zdaj tudi brez možnosti, da bi ugotovili položaj, v katerem se bo podjetje znašlo z izvajanjem novih predpisov.

To lahko privede do nevarnosti, da bodo delavski sveti ostali pri teh pripravah ob strani in da bodo kasneje primorani sprejemati te odločitve v naglici, a morda delno tudi formalno, ne da bi si bili popolnoma na jasnem o posledicah, ki jih lahko povzročijo taki sklepi. Podjetja bi lahko kasneje zaradi take naglice in nezadostnega angažiranja organov upravljanja zapadla v gospodarske težave. Ne samo to. Od tega sistema pričakujemo večjo ekonomsko vzpodbudo proizvajalcem za izvršitev smotrov gospodarske politike, predvsem pa za povečanje in modernizacijo proizvodnje in za povečanje delovne storilnosti, vsekakor s predpostavko, da bo sistem v samih gospodarskih organizacijah pravilno izvajan, posebno pa, da bodo izkoriščene vse njegove prednosti pri razdelitvi dohodka tako v organizaciji kakor v politiki nagrajevanja v podjetju. Mogoče jih bo izkoristiti samo tedaj, če jih bomo dobro poznali. V tem primeru v samih kolektivih ne bo izostala ustvarjalna iniciativa.

Brez resnih priprav tega ni mogoče doseči, a posebno ne brez resnih priprav organov upravljanja, ki so tudi odgovorni za najvažnejše odločitve. Zaradi vsega tega je za zdaj še vedno najvažnejše delo tako v zvezi s sprejemom tarifnega pravilnika kakor v zvezi z reševanjem drugih problemov, ki so povezani z novimi zakonskimi predpisi, v tem, da organi delavskega upravljanja obvladajo in popolnoma doumejo pomen novih zakonov, mesto in perspektivo svoje gospodarske organizacije in dolžnosti, ki iz tega zanje izvirajo.

M. J.